

ABONAMENTUL.

Un an 120 cor. (60 lei)

1/2 an 60 „ (30 lei)

1/4 an 30 „ (15 lei)

O lună 10 „ (5 lei)

Un nr. 50 fl. (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI

Un șir garmond:
odată C. 1.50 a doua
și a treia oară C. 1.20Manuscrise sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII” Blaj.

Ziar național. — Apare în fiecare zi de lucru.

Lipsa manualelor în seminariile noastre teologice.

Constatările făcute de colaboratorul nostru „ig”, în numărul de ieri al *Unirii*, privitor la lipsa manualelor în seminariile teologice au o importanță deosebită și astfel asupra lor trebuie să revenim. Lipsurile semnalate de dsa sunt cunoscute tuturor, atât clerului care și-a făcut educația în timpul din urmă în unul sau altul din seminariile teologice unite cât și celor puși în fruntea bisericii noastre. Se pare însă că nici unii nici alții nu și-au dat deplin seamă de gravitatea faptului sau, și asta pare mai probabil, dându-și seamă, cei dintâi au crezut, că nu sunt ei competenți să atragă atenția asupra lui iar aceștia din urmă s'au mulțumit cu luarea la cunoștință fără a trage concluziile și a lua măsurile, cari se impuneau.

Mitropolitul Mihalyi a avut totdeauna un interes deosebit față de chestiunea aceasta și solitudinea lui se datorește apariția multora din manualele teologice mai noi amintite de d. ig în articolul său. Se vede însă, că interesul repausatului, n-a fost destul de efectiv și, mai ales, pare a fi rămas izolat și de aceea am ajuns în halul intolerabil și primejdios de azi.

Căci e într'adevăr o anomalie și primejdioasă și compromițătoare faptul, că pentru jumătate din studiile, cari se propun în seminariile noastre teologice sau nu avem nici un fel de manual românesc sau avem manuale atât de slabe și defectuoase încât ele nu pot și nici spre folosul clerului nici spre gloria Bisericii unite cu atâția »doctori« în s. Teologie. Manualele vechi, făcute pe timpul mitropolitului Vancea, înainte cu 40—50 de ani, azi sunt epuizate cu desăvârșire rămânând abia câteva fragmente, cari se împărtășesc clericilor pe durata scurtă a unui an. Și chiar dacă ar fi rămas mii de exemplare, ele nu mai sunt potrivite azi — unele erau slabe și pentru timpul când s'au scris — în urma evoluției firești a diferitelor științe teologice.

Este evident, că lipsa manualelor în seminariile noastre are urmări, cari se resimt dureros și din partea elevilor și din a profesorilor, și lipsa aceasta o

simte mai ales factorul decisiv în toate și pentru toate: *vieța*. Clericii fac în seminar ce pot; învață 4—5 dintr-o singură carte, ascultă pe alții învățând și au proaspete în memorie prelegerile profesorilor. Dar ce vor face mai târziu, când fiecare va trăi izolat în satul lui și când pentru chestiunile, cari li-se impun zilnic spre rezolvire nu au nici îndrumările unui biet manual? Ce vor putea face în *vieța* pastorală fără un bun manual de dreptul canonic, de teologie morală (al păr. Nicolescu cuprinde numai o parte a ei), fără un bun îndreptar în diferitele chestiuni biblice și fără Biblia însăși?

Ne mirăm de multe ori de cunoștințele puține teologice ale unuia sau altuia dintre preoții noștri, dar nu ne-am pus nici odată întrebarea esențială: avută oare bietul preot posibilitatea de-a învăța și după eșirea din seminar? Avută ce ceti? De unde să-și fi câștigat cunoștințe temeinice din dreptul canonic, din istoria bisericească, din studiul biblic, din teologia morală, din filosofia creștină, din orcheologia biblică și creștină și din alte o mulțime de științe teologice?

Scriitorii acestor șire, deși a terminat studiile teologice într'un trecut nu tocmai depărtat, și deși a petrecut șapte ani de zile în seminarii mai mari decât ale noastre și astfel are pregătire *școlară* mai multă, poate, decât mulți preoți din *vieța* pastorală, e cu toate acestea silit foarte des să răsfoiască vechile manuale răsfoite de-atâtea ori în *vieța* de seminarist. Și are de rezolvit numai o parte din multiplele și variatele agende ale unui preot din cura animarum! Și mă gândesc, ce ași face dacă nu ași avea *manualele*, și ce pot face atâția frați preoți din satele noastre, cari nu le au?

E într'adevăr o situație, care trebuie să ne dea de gândit și mai ales, o situație, care trebuie schimbată în timp scurt și radical. Chestiunea aceasta nu e chestiune asupra căreia se poate trece ușor la ordinea zilei, ca asupra atâtor altor chestiuni, ci trebuie să i-se deie cea mai mare atențiune. Nădăjduim, că cu prilejul consacării noului nostru mitropolit, care a fost însuș, înainte cu un deceniu profesor seminarial și care a putut constata însuș ce însemnează lipsa manualului bun — nici studiul

predat de I. P. S. Sa nu avea la început un *astfel* de manual — când vor veni la Blaj ceilalți arhierii, doi dintre dânsii foști profesori — se va lua o hotărâre colectivă și energică în această chestiune. Ea interesează clerul nostru întreg și astfel trebuie să preocupe pe toți șefii acestui cler.

Sărbătorirea d. N. Iorga. Vineri, cu prilejul zilei sale onomastice, dl N. Iorga a fost sărbătorit din partea unui grup de admiratori. Printre acești admiratori nu se află *nici unul* dintre fruntașii politicii ardelen. Disciplina *blocului* face progrese frumoase. Marelui învățat i-s'a oferit spre »vecinică stăpânire« casa din șoseaua Bonaparte Nr. 8. în valoare globală de 300000 lei, din care 227000 costă casa, iar 100.000 lei fond de folosință pentru dările și întreținerea imobilului.

Tot acum aflăm, că dl N. Iorga a fost ales membru al »Institutului francez«. La mulți ani!

Pentru resortul competent.

Mai mulți țărani, cultivatori de vii, din apropierea Blajului, cari au câte 1—2 quintale de trevere, din cari doresc să-și fiarbă pe sfințele sărbători, ce se apropie, rachiu, după obiceiul din trecut, vin zilnic la mine și mă întreabă *amăriți și nedumeriți*, că adevărat îi cecece le spun finanții, că, celce dorește să fiarbă vinars de trevere (comină) ori drojdii, trebuie să plătească la perceptorat, pe timp de 24 ore 800 cor.?

După ce eu practizez lucrul acesta cu produsele mele proprii, de un timp îndelungat, în fiecare an, părându-mi suma aceasta *imposibilă*, după cât se plătește până acum, sub regimul unghureso, care toată afacerea aceasta o încredințase jidanilor speculanți, le-am amânat răspunsul până ce voi vorbi cu conducătorul oficiului finanțial de aici (cu un respicient).

Azi l-am întâlnit pe stradă și l-am întrebat. Răspunsul a fost tot acela, ce l-a dat *țărănilor*. La mai multe întrebări și explicații, ce i-am cerut mi-a zis »toate sunt drepte și adevărate, dar așa-i porunca dela Consiliul Dirigent!«

Notez, că căldarea după care se plătește 800 cor. are capacitatea de 160 litre.

După experiența mea, din 1 q. trevere se produce cam 4 l. rachiu de 50° (25 probe Wagner).

În timp de 24 ore se pot fierbe în caleul media 6 q. va se zică un rezultat de 24 l. rachiu. Se vine deci pe 1 l. la perceptorat 33 cor. 30 fl.

Dașă mai adugăm prețul materialului de foc, vama căldării, plata muncitorilor, și timpul pierdut, cred, că nu exagerez, când afirm, că

țarașii trebuia să-și plătească produsul muncii sale proprii cu 50 cor. litru.

Rezultatul calcului meu se li l-am împărțit și celor interesați, i-a amărit și mai tare, nemulțămindu-i, până la amenințări, în mai multe direcții.

I-am liniștit încât am putut, promițându-le, că veau face o întrebare în *Gazete*, ca să audă cei competenți, și să revină asupra acestei dări *nemulțăminte*, mai ales pentru mulții țărani, cari până azi au trăit și vor trăi încă din produsele viilor lor și a pruniștelor (rachiu de prune), neavând mijloace de traiu.

Blaj, la 22 Decembrie 1919.

Nic. Pop,
profesor.

Viitorul economic al Ungariei. În ajunul încheierii păcii cu Ungaria, credem că sunt interesante pentru cititori câteva amănunte asupra situației economice a ei.

Conform granițelor stabilite în urma notei aliaților din Iunie, Ungaria ar fi un stat cu o suprafață de vreo 140.000 km. pătrați și cu vreo 10 milioane locuitori. Din regiunile sale agricole li rămân două treimi, pierde însă pe cele mai productive ca Banatul și Basca. De oarece Budapesta rămâne singurul centru de consumație ce trebuie aprovizionat, este sigur că vor rămâne cantități suficiente de produse agrare pentru export. Din cele 28 de fabrici de zahăr, 12 se află în afara de linia demarcațională.

În ceea ce privește lemnele, Ungaria nu mai dispune decât de o șeptime din pădurile sale prin cedarea Transilvaniei, Slavoniei, regiunile celei mari forestiere.

Pierde de asemenea minele de sare din Maramureș precum și toate mineraurile ce se găseau în cea mai mare parte în sud-estul țării. Din minele de cărbuni multe rămân înăuntrul liniei de demarcație afară de cele dela Petroșani și dela Reșița. Producția minelor a scăzut însă în mod simțitor; dacă va reveni la normal, va fi însă suficientă pentru satisfacerea tuturor necesităților.

Industria în stil mare, nu o va mai avea aproape de loc. Odată cu pierderea mineraurilor pierde și cea mai mare parte a industriei ferului ca instalațiile dela Rima-Murany-Hernadtal, Diosgyör.

Pierde cea mai mare parte a industriei textile, cea mai mare parte a fabricelor de produse chimice, precum și cele două mari fabrici de hârtie din Transilvania. Din restul industriei concentrată în mare parte în și în jurul Budapestei li rămân mai ales marile mori precum și fabricile de mașini la cari participă de altminteri și capitalurile cehe.

Cât despre situația băncilor, prin reducerea câmpului lor de operațiuni, ele nu vor avea atât de mult de suferit ca cele austriace, de oarece nu prea aveau sucursale în provincie, întreprinzându-și operațiunile lor prin intermediul băncilor provinciale la cari participau cu o minoritate de acțiuni. Aceste bănci se vor naționaliza foarte ușor dacă li se vor acorda înlesniri de statele sârb, român sau ceh. Nu se poate ști cum se va rezolva deslăpirea industriei în ținuturile cedate.

Relativ la datoria de război a fostei Monarhii Ungaria nu are de luat asupra-și decât o treime sau 33 miliarde l.

În genere se poate considera că viitorul economic al Ungariei reduse nu se prezintă sub culori prea negre.

O țară care dispune de alimente și cărbuni stă pe o bază economică solidă.

Tratatul de pace cu Ungaria. „Neue Freie Presse” anunță din Paris, că condițiile de pace pentru Ungaria sunt fixate și vor fi predate delegației ungare la sfârșitul lunii Decembrie sau cel mai târziu la începutul lunii Ianuarie. Tratatul de pace conține 132 paragrafi. Delegația ungară va avea un termen de zece zile pentru studiarea lui.

Dispozițiile economice ale tratatului arată interesul pe care-l manifestă Anglia pentru Balcani. Dispoziția ca Dunărea să fie internaționalizată dela Regensburg până la Sulina e o idee scumpă de multă vreme Angliei și este înfăptuită prin tratat. Se pare că englezii au intenția să facă din Budapesta centrul comerțului lor balcanic. La Csepel lângă Budapesta se va construi o mare gară de mărfuri și un mare port la Dunăre cu bani englezești. Budapesta va fi sediul comisiei internaționale a Dunării, ca astfel întregul comerț balcanic și navigația pe Dunăre să fie sub control englez.

Pe viitor Ungaria se va împărți în 13 comitate.

Ungaria va avea de plătit 18 miliarde ea despăgubiri plătitibile în 25 de ani și o cincime din datoriile de stat ale fostei monarhii Austro-ungare.

Forma statului ungar va fi stabilită prin plebiscit. În cazul că două treimi se pronunță pentru forma monarhică, par. 126 al tratatului exclude în principiu reînnoirea dinastiei habsburgice pe tron.

Informațiuni.

— **Părinții**, cari au băieți în Internatul Vancean din loc, sunt rugați, ca până în 1 Ianuarie, 1920, *necondiționat și înomis*, să achite rata II de cor. 600 pentru lunile Ianuarie—Martie, 1920 iar cari n'au plătit nici cele 500 cor., în schimbul naturaliilor (ord. consist. nr. 2288 și 3728) să solvească și suma aceasta scadentă în 1 Noembrie a. c. — Părinții băieților să nu uite, că-i vorba de *alimentarea fiilor proprii*, că prețurile articilor de consum se urcă rapid și neobișnuit și că cu întârzieri de plată, ales a unei sume mici de întreținere, va suferi internatul pe lângă toate jertfele, cari s'ar putea aduce de conducere în interesul lui. — Deodată se avertază, că, în virtutea hotărârii conzistoriale nr. 5381/919, sunt datori a presta internatului, îndată după feriile Crăciunului, câte *10 kgr. fasole*, pentru fiecare băiet. Scutit nu e nimenea. — *Șt. Roșianu*, rect. int. de băieți.

— **Conferința de pace va face concesiuni teritoriale Româneli.** „Le Temps”, ale cărui legături cu ministerul de externe francez sunt cunoscute scrie, că conferința de pace scăpând de sub apăsarea directă a delegației americane, va putea face oarecari concesiuni teritoriale Românilor, ținând seamă de obligațiunile luate de aliați prin tratatul din 1916.

— **Soarta Turciei.** Cu prilejul discuțiilor urmate între Clemenceau și Lloyd George la Londra s'au stabilit în linii generale, condițiunile păcii cu Turcia. Dintr'un articol publicat de Auguste Gauvain în „Journal des Débats”, rezultă, că Anglia e dispusă să-și revină rolul de protectoare a Turciei. Sultanul va fi menținut și rămâne la Constantinopole. Dardanelele vor fi sub control internațional, administrația turcă asemenea. Anglia vrea să apară propriilor ei supuși musulmani ca protectoare a musulmanilor din lumea întreagă și astfel nu vrea să se atingă de Sultan și de domnia turcească. La Londra s'a stabilit însă definitiv, că Siria va cădea în zona de influință franceză.

— **Un nou consiliu aliat.** — Se va forma un nou consiliu aliat compus din primii miniștri ai Angliei, Franței, Italiei și reprezentantul Statelor Unite, cari se vor întruni din timp în timp, după nevoie, și după cum situația parlamentară din diferitele țări o va permite. Reprezentantul american va fi investit cu depline puteri, fără a mai avea nevoie, a referi toate chestiunile la Washington. Prima întrunire va avea loc probabil la Paris în timpul vacanțelor Crăciunului.

— **Aviz.** Zilnic se primesc la Comandamentul Trupelor Ardelene cereri de concedii pentru oameni de trupă mobilizați, în scopul de a ajuta la muncile agricole sau pentru alte nevoi.

Se aduce la cunoștința tuturor, ca Marele Cartier General, a stabilit definitiv regulile după care trebuie să se dea concedii trapei și s'a comunicat corpurilor.

Este de prisos deci a mai moștă Comandamentul cu astfel de cereri. Cererile de acest soi ce vor incurge la comandament se vor pune la dosar.

Biroul Presei Cluj.

— **O statistică a evreilor.** — Statisticianul evreu, Trietsch socotește numărul total al evreilor la 15.430.000. Dintre aceștia în Palestina se află 100.000; în Polonia și Ucraina 3.000.000; în Statele-Unite ale Americii de Nord 3.000.000; în Rusia de astăzi și Siberia 900.000; în România 650.000; în Germania 540.000; în Ungaria și Ceho-Slovacia 450.000; în Anglia, Irlanda și actuala Austria 300.000; în Lituania 250.000; în Sudul Slaviei 200.000; în Olanda 100.000.

Bibliografie.

A apărut No. 44 al revistei *Pagini Literare* cu următorul cuprins: Tudor Pamfilie, Un deputat dela întâia Unire; Al. A. Philippide, După-amiază (poezie); Ionel Teodorescu, Jucării pentru Lily; Ion Pilat, Septembrie (poezie); Alexandru Rodin, Scrisori de femei; Tudor Măineanu, Sara (poezie); Octav Botez, Henrik Ibsen: Constructorul Solness, Varietăți, bibliografie.

Numărul 3—4 al revistei literare *Crinul* are următorul sumar: G. Făurei, Al. Vlahuță; Mihail Stăncescu, Vorbe și palavre; Ionel Teodorescu, Copilărie; R. Cosmin, Budapesta sub ocupație românească; Iosif Pienaru, Bolnavul; Adrin Florin, O noapte de clacă; Adrian Drăgoescu, Nocturnă; St. Tita, Epigrame.

Abonamentul revistei pe un an e 25 lei. Redacția și administrația București str. Enachișă Vacarescu Nr. 1.

Posta Redacției.

Biroul Presei Cluj. „Avizul” DV. No 575 trimis pentru publicare este absolut ilegibil. Trimiteți alt exemplar. Celalalt îl publicăm.

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25 (modificată).

1. Vor fi considerați ca infractori;
a) Acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica, colporta, comenta în orice chip, știri fie adevărate, fie imaginare, sau păreri relative la operațiunile de război, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amănândă la 2000 Lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de război.

Redactor responsabil: Dr. Zenovie Păclișanu.

Numărul cenzurat de: V. Suciu.